

Eurorikkus! (Naar läbi iku)

Tõnõkõrd tulõ raadiost nalja-saadõ, koh jää tük aigu mõtlõma, minkast jutt. Mõnikõrd saaki-i arvu ja naar jääs naardmal-da.

Ku ma edimäst kōrda kuuli „igatsustasust“, mõtli – hää nali! A säälsamah tull tiidmine, õt olõki-i nali!

Ja säälsamah sai ku vehmri-ga vasta pääd: niimuudu olõi viil kiäki mu üle irvitänü. Äng vaot vasta maad. Tull miilde poliitikutõ lubadus süvvä ütehkkuuh kardõhkakuuri...

Tull mõtõ, õt setokõsõ' vöisi

Valus kiri

Austatud Seto Kongressi Vanemate Kogu! Põõrdun Teie poole abipalvega Nimelt elan ma alates 22. augustist 2002 Eesti Vabariigis ilma pensionita ja seetõttu puudub mul ka tervisekindlustus. Olen sündinud 11. 10. 1943 Meremäe vallas Petserimaal. Kodu oli samas vallas Tedre külas. Ema ja isa töötasid Obinit-sa sovhoosis. Eesti vabariigi ajal olid nad talunikud. 18.11.1958 saatis isa mind Petserisse kokaks õppima, hiljem töötasin söökla ja olin ka müüja kuni pensioni-ni.

19. 08. 1966 abiellusin Võrus Nikolai Mäeotsaga. 19. 08. 1967 sündis Petseris meie esimene tütar ja 28. 02. 1970 teine tütar.

Mees töötas kuni 14.07. 1972. aastani Võru Autobaasis, siis tuli ka tema Petserisse tööle.

Lapsed käisid Obinit-sa lasteaias ja hiljem Petseri 2. Keskkoolis, mille lõpetasid nad 1985. aastal ja nad asusid õppi-ma Tallinnasse, peale kooli lõpetamist asusid elama ja töötama Võrumaal (Võrus ja Obinit-sas). Meie abikaasaga töötasime kuni pensionini Petseris.

Tuli piir ja mured koos sellega, lapsed ei saanud enam koju tulla, siis kui tarvis.

Abikaasa jäi raskesti haigeks ja ta viidi Võrru haiglasse, hiljem käis ta 12 korda keemiaravil Tartus ja iga kuu kontrollilil.

Otsustasime ümber asuda Obinit-sa. 1. 08. 2001 asus Nikolai elama Obinit-sas, kuhu ostsime korteri, mina jäin veel Petserisse, kuna maja ei õnnestunud maha müüa. 22. 07. 2002 kirjutasin end Meremäe valda sisse ning läksime Võrumaa Pensioniametisse.

Seal tehti meile selgeks, et meil ei ole mingit õigust isegi

saija kah „igatsusõ rahha“. Ja viil suurõmbat ku euroamõtniku'. Nimä võiva kats kōrda pääväh, ku vaid tahtva, kotoh kävvü. A setodõl om okastraat iih!

Nii õt, armas seto, kes sa igatsõt umma koto takah, anna tiidä eurokomisjonilõ! Ku hõste lätt, mastas viil takast perrä nuu aastakõsõ', mil aol mi kontroll-joonõ takah kinni olli.

Vot nii tulõ vahtsõnõ aasta suurõ haukmiseg (Pini aasta!) ja perätü rikkusõga Setomaalõ!

AHOSÕ VOLLI

mitte rahvapensionile. See oli nii jahmatav, et algul me arvasi-me, et see on naljaga õeldud.

Tütar hakkas ise asju ajama ja ta jõudis ametnikele selgeks teha, et Nikolai Mäeots on sündinud 28. 11. 1935 Eesti Vabariigis Rokina külas ja töö-tanud 12,6 aastat ENSV-s ja tal on 3 aastat sõjaväes oldud ning 2 last. Mehele määrati eluaeg-ne rahvapension, minule sotsi-aaltoetus ja olin vähihaige mehe hooldaja ning sain ka haigus-kindlustuse.

7. 06. 2004 abikaasa suri.

Minu tervis oli järjest halvenenud. Arst kirjutas ravi-meid, mis tuli osta täishinnaga, kuna sotsiaaltoetusega ei kaasne kogu kindlustust. Nõnda ma siis elan, olen nagu eestlane ja Eesti Vabariigi kodanik, aga ainult ilma inimõigusteta. Pole mul-le ka vallast toetust määratud, kuna ma pole pensionär.

Olen aasta tagasi pöördunud Allar Jõksi poole. Lubati asjaga riigikogus tegelda...

Jõulud on tulemas, aga minul on ainult üks suur mure: Kas Meremäe vallas sündinu sün-nikoht on Venemaa; nii mulle Võru migratsiooniamet selgeks tegi ja passi trükkis? Kas 42 töö-aastat ei anna õigust pensionile ja haigekassale? Kas minu suhtes inimõigused ei kehtigi?

Jään Teie vastust ootama! Jumal õnnistagu teid!

SILVI MÄEOTS
dets. 2005

(„Setomaa“ märkus: Silvi Mäeotsa kiri on läkitatud EV Riigikogu Väliskomisjonile ja EV regionaalministrile teadmiseks ja tegutsemiseks ning vastamiseks Seto Kongressi Vanemate Kogule. Sarnane mure on sadadel inimestel.)

Rahvuslikkuse õonestamine iseseisvas Eestis

„Kui ma nüüd kuulen jutte doktoriope üleviimisest inglise keelele, väitekirjade kohustuslikust kirjutamisest inglise keeles, meenutan akadeemik Peeter Tulviste juba aastaid tagasi esitatud mõtet viia teadustöö üle inglise keelele ja muud sellist, siis tundub mulle, et Nõukogude aeg on klantsima löödud kuues tlagasi tulnud. Tänapäeval esitatavad põhjendused inglise keele eelistamise kasuks langevad peaaegu sõna-sõnalt kokku omaaegse-te seltsimeeste argumentidega. On hämmastav, et iseseisvas Eestis on 14 aastaga jõutud rahvusliku indenteedi õonestamisel kaugemale, kui jõuti Nõukogude okupatsiooni ajal kolm korda pikema aja jooksul.

(Väljavõte artiklist: Mati Hint, „Valgevene sündroom Eestis“, „Postimees“ 21. sept. 2005)

Virga Alla – elujõu näide

Virga (Aleksandra) Alla sündis 4. jaanuaril 1921. aastal Jaastrova külas 8-lapselises Ahone peres. Abiellus Virga Ivaniga ja asus elama mehekoju Jaamiste külla, kus ta elab tänase päevani – olles küla ainus põliselanik. (Üks abielupaar elab Papingute talus, nemad pole põliselanikud, tulnud Pihkvast, aga väga toredad inimesed. See on kogu elanikkond külas, kus kunagi

elas 83 inimest!).

Allal on väga kaunis kodu – suur ilus lilleaed, hooldatud puud-põõsad, niidetud muru ja puhas külavahetee. Maja taga suur klaaskasvuhoone toma-tite, pipra ning viinapuudega – kõike seda kasvab ikka mitu ämbritäit. Kõrval maasika- ja mustikapeenrad, säääl maiustavad talvel kitsedki.

Kõike seda aitavad hoolda-

da väimees Mati ja tütar Anne, abiks teisedki lapsed, kes kõik peavad kalli viisa ostma, et käia ema aitamas.

Alla on lapsepõlvest pärinud suure töökuse ja käsitöö-orskuse. Koob kangaid – iga-suguseid vaipe ja katteid. Veel hiljuti, kõrges eas kodus lastelastele seto käüse'. Tema heegeldused ja tikandid on kunstiväärtused. Ta on tütarde, minijate ja lastelaste kodudesse heegeldanud kardinaid, laudlinasid, voodikatteid ja linikuid, teinud neid ka kinkimiseks.

Ühtlasi on Virga Alla suur laululine – sõnoline, killõ; oli protskiks tuntud lauluema Pähnapuu Veera (Miko Veera) pulmas, kes samuti Jaastrovast pärit.

2004. aastal sai Alla Petseri rajooni kauni kodu peaaahhina – aukirja ja suure keraamilise kannu. Allat on autasustatud ta käsitöö eest ka Rannus, kus ta talvekuudel tütre Laine peres elab.

Kahjuks ei tea Eesti valitsus midagi oma tublist eeskujulikust kodanikust ega aita mitte kuidagi oma kodanikke nende põliskodudes.

Soovime kallile Allale ta 85. sünnipäeval tervist, pikka iga ja palju õnne!

Sõbrad JATSMANI külast

Virga Alla (Aleksandra Virga) oma 80. sünnipäeval 2001. aasta 4. jaanuaril.

Foto kodualbumist

Tulõ tarrõ ku talsipühi...

Ammu oodi sedä aigu armast aigu astuvat – tulõ tarrõ ku talsipühi, kambõrihe kallis pühi...

Sääntsidõ sõnnoga alosti' „Kul-lakõsõ“ 7. jaanuaril Põltsamaal talsipühi. Ja vot oll illos pido!

Hindäl kõlba-i kittä, a peris ilma ka saa-i. Ja ega ma petä-i.

Nakas rahvast tulõma... Näütüest Maria Rahasepp Põlvast meelüt uma' sugulasõ' Keskk-Eestist vällä. Tulti Põltsamaalt, Viländimaalt ja Jõgõvamaalt, Põlvast ja Raplastki! Kõigilõ teile tugõvat tervüst!

Taha kittä viil Eha Niglast kuuh mehe Andresega, kes meile ilostõ pilli mängi'!

Mi „Kullakõstõ“ seltsike- ne muudkui kasus. Kokko om meid juba 64 avaldusõ andnu liigõ! A ruumi om viil, tulgõ õks, kes taht kuuh kävvü!

Ja lugõgõ õks „Setomaa“ lehte, sis saat tiidä, kunas mi jäl kokko tulõ. Ku leht viil ei käü, sis saat telli egast postkontorist.

Mi uma seltsi rahvaga lää ka 2. veebruaril Tartohe, koh Seto Kongressi Vanõmbidõ Kogo kõrraldas Tartu rahu tähistämist. Läämi saisami ummi

õiguisi iist! Ja hoiami kokko!

Edesiminekit kõõlõ seto rahvalõ!

NOORMETSA MANNI
Põltsamaalt

Salatud haudadest

Inemine! Ülendä mõrvatutõ hinge!

Piä meeleh salatu havva', Pikämäe liiva pääl om käkitiü kalmu', säääl seto saie ikkõ viil kavva.

Olen 83 aastane vanainimene, sündinud Setomaal Verhuulit-sa külas.

Okupatsioonide vaheldu-des olid laagrimajad täis võõr-vägesid, kes maju hävitasid ja põletasid.

Olen omil silmil näinud, kui Petseri vangilaagrist toodi veo-auto täis vange, üksteise külge aheldatuina Pikämäe liiva-le (Lutepää külast 2 km Petseri poole), kus neid ihualasti vange ja mõnd veel poolelavana ühis-hauda automaatpüssidest maha lasti. Tapjateks olid Saksa polit-sei mustades mundrites purjus eesti mehed!

Ka minu vanemad mõrvati. Meie seitsmeliikmelisest perest

olin mina vanim – 1941. aastal 18-aastane. Noorim vennake-ne oli 5 kuud vana. Meid ei saadud mõrvata, sest me vanaonul õnnestus meid peita metsas...

Setomaal Pikämäe ja Lutepää liivikes on mitmeid masiimõrvahaudu – mis on koguni ära saladud ja unustatud.

LIIDIA VANN
Tallinn

Lõik erakirjast

...Mingit rahvusvahelist õigust kui jõudu ju olemas üldse pole.

Viimane kord olnuks neil [setudel] aeg Sinimägedes 60 aastat tagasi oma asi korda ajada, kuid siis olevat nad sama-kast selili maas olnud.

Üks SS-s olnud saarlane ütles ca 25 aastat tagasi, et setul ja venelasel polevatki mingit vahet, kui ta neid sõja ajal olevat pussiga lõikunud. Ise arvas ta setud „poluvernikuteks“;

kes eestlasi vihanud. Nüüd on ta ise juba ammu surnud, vana-dusse.

Seega – ega vist enamus eestlasi hea pilguga setude peale vaata. Siiski oleks huvitav vaadata sihvakaid setu poisse marssimas setu rahvuslikus pataljonis Iraagis. Kuid pole neist midagi kuulnud, küll aga tunnen 3-5 setu rahvusest joodikut, muidu mõnusad meh-hed, aga tööd teha ei viitsi.

Olen kuulnud hädaldamist, et setud tahavad oma sama-gonniriiki. Aga kelle abile nad õieti loodavad?

„Setomaa“ toimetuselt: Ülaltoodu oli lõik setosid lausa fanaatiliselt vihkavast erakirjast. Siinkohal ei mõis-ta muud lisadagi, kui vahest seda, et kirja autor on olnud EV Riigikogu liige.